

**VALSTYBINĖ MOKESČIŲ INSPEKCIJA
PRIE LIETUVOS RESPUBLIKOS FINANSŲ MINISTERIJOS**

Apskričių valstybinėms
mokesčių inspekcijoms

2025-05-06 Nr. (18.37-31-1 Mr) R-1970

**DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS PAVELDIMO TURTO MOKESČIO ĮSTATYMO 5 STRAIPSNIO
PAAIŠKINIMO (KOMENTARO) PAKEITIMO**

Siekdami užtikrinti sklandų mokesčių įstatymų įgyvendinimą, parengėme Lietuvos Respublikos paveldimo turto mokesčio įstatymo 5 straipsnio apibendrinto paaiškinimo (komentarą; toliau – Apibendrintas paaiškinimas) pakeitimą.

Pakeisti Apibendrinto paaiškinimo 9.1, 9.2 papunkčiai, 11 punktas ir Paveldimo turto mokesčio apskaičiavimo, pažymų apie turto vertę, apmokestinamąją vertę išdavimo ir mokesčio sumokėjimo proceso aprašymo I-os dalies 3.3.2. papunktis. Patikslintos nuostatos, susijusios su mažosios bendrijos (toliau – MB) teisių paveldėjimu. MB nario teisių paveldėjimo atveju (įskaitant atvejį, kai yra paveldimos vienintelio MB nario teisės) yra pripažįstama, kad paveldimi vertybiniai popieriai, kurių vertė apskaičiuojama Paveldimo turto apmokestinamosios vertės apskaičiavimo taisyklių¹ 3.3 punkte nustatyta tvarka.

Šį atnaujintą Apibendrintą paaiškinimą galima rasti [čia](#).

PRIDEDAMA. Apibendrintas paaiškinimas, 3 lapai,
Apibendrinto paaiškinimo projekto lyginamasis variantas, 3 lapai.

Viršininkė

Edita Janušienė

¹ Patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2003 m. sausio 13 d. nutarimu Nr. 24 „Dėl Paveldimo turto apmokestinamosios vertės apskaičiavimo taisyklių patvirtinimo“.

Lietuvos Respublikos paveldimo turto mokesčio 5 straipsnio komentaro 9.1, 9.2 papunkčiai, 11 punktą ir Paveldimo turto mokesčio apskaičiavimo, pažymų apie turto vertę, apmokestinamąją vertę išdavimo ir mokesčio sumokėjimo proceso aprašymo I-os dalies 3.3.2. papunktis pakeičiami ir išdėstomi taip:

„9.1. nekilnojamojo daikto vertė, turtą paveldinčio gyventojų pasirinkimu, yra jo:

9.1.1. valstybės įmonės Registrų centro nustatyta vidutinė rinkos vertė, buvusi turtą paveldinčio gyventojų prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo AVMI dieną (t. y. vertė, buvusi dar iki paveldėjimo teisės liudijimo išdavimo dienos), išskyrus teisiškai registruotinus laivus ir orlaivius, laikomais nekilnojamaisiais daiktais pagal įstatymą, kurie Nekilnojamojo turto registre nėra registruojami, ir paveldimas individualias įmones, arba

9.1.2. vertė, nustatyta atlikus individualų turto vertinimą, buvusi gyventojų pasirinktą dieną laikotarpiu nuo palikimo atsiradimo dienos (palikėjo mirties dienos) iki prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo AVMI dienos (t. y. vertė, buvusi dar iki paveldėjimo teisės liudijimo išdavimo dienos).

9.2. Paveldimos individualios įmonės vertė, nustatyta atlikus individualų turto vertinimą Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka.

11. Paveldimo turto vertės apskaičiavimo pavyzdžiai

1. Notaro išduotoje pažymoje apie paveldimą turtą nurodyta, kad gyventojas paveldi 1 500 vnt. AB X akcijų. Vienos akcijos nominali vertė yra 10 Eur. Šios akcijos nėra įtrauktos į prekybą reguliuojamoje rinkoje.

Turtą paveldintis gyventojas gali pasirinkti, nuo kurios vertės (nominalios ar nustatytos turto vertintojo) bus skaičiuojama apmokestinamoji vertė.

Gyventojų pageidavimu, atsižvelgiama į akcijų nominalią vertę, todėl jų vertė, buvusi prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo AVMI dieną, apskaičiuojama taip:

$$10 \text{ Eur} \times 1\,500 = 15\,000 \text{ Eur.}$$

2. Turto apyraše nurodyta, kad gyventojas paveldi 200 vnt. AB Y akcijų. Vienos akcijos nominali vertė yra 100 Eur. Pagal Vilniaus vertybinių popierių biržos skelbiamus duomenis, šios akcijos yra įtrauktos į prekybą reguliuojamoje rinkoje. Gyventojų pateikto prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę AVMI pateikimo dieną buvo parduodamos vidutiniškai po 120 Eur už 1 akciją.

Akcijų vertė apskaičiuojama taip:

$$120 \text{ Eur} \times 200 = 36\,000 \text{ Eur.}$$

3. Notaro išduotoje pažymoje apie paveldimą turtą nurodyta, kad gyventojas paveldi:

3.1. pinigus – 10 000 Eur,

3.2. pinigų užsienio valiuta Lietuvoje įregistruotoje kredito įstaigoje – 2 000 JAV dolerių,

3.3. buitinę techniką (2 kompiuteriai, 2 televizoriai, 1 šaldytuvas),

3.4. butą Vilniuje.

Šio paveldimo turto vertė apskaičiuojama taip:

1) pinigų vertė – 10 000 Eur (t. y. jų nominali vertė, buvusi prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę AVMI pateikimo dieną);

2) pinigų užsienio valiuta vertė - 1 880 Eur (1 JAV doleris = 0,94 Eur pagal Europos Centrinio Banko skelbiamą euro ir JAV dolerio santykį, buvusį prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo AVMI dieną);

3) buto vertė – 168 000 Eur (gyventojų pasirinkimu, vertė, nurodyta turto vertintojo ataskaitoje, buvusi prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę AVMI pateikimo dieną);

4) buitinės technikos vertė – 3 600 Eur (kaip nurodyta AVMI turtą paveldinčio gyventojų pateiktoje laisvos formos pažymoje, gyventojų įvertinimu, jo pasirinktą dieną laikotarpiu nuo palikimo atsiradimo dienos iki prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę AVMI pateikimo dienos).

Visa paveldimo turto vertė yra:

$$10\,000 + 1\,880 + 168\,000 + 3\,600 = 183\,480 \text{ Eur.}$$

4. Notaro išduotoje pažymoje apie paveldimą turtą nurodyta, kad gyventojas paveldi vieneto X 1 500 investicinio fondo vienetų. Šie vertybiniai popieriai nėra įtraukti į prekybą reguliuojamoje rinkoje, ir neturi nominalios vertės.

Apskaičiuojant bendrą paveldimo turto vertę, gyventojų pageidavimu, atsižvelgiama į investicinio fondo vienetų buhalterinę vertę, kuri, pagal gyventojų pateiktą vieneto X išduotą pažymą, yra 11 Eur už vieną investicinio fondo vienetą.

Visa paveldimo turto vertė yra:

$$11 \text{ Eur} \times 1\,500 = 16\,500 \text{ Eur.}$$

5. 2020 m. lapkričio 2 d. palikimą JAV tvarkančio asmens Lietuvos nuolatiniam gyventojui išsiųstame pranešime nurodyta, kad jis yra JAV gyvenusio giminaičio turto paveldėtojas. Pranešama, kad realizavus palikėjo JAV esantį turtą, gauti pinigai bus pervesti į turtą paveldinčio gyventojų sąskaitą. 10 000 JAV dolerių į gyventojų sąskaitą Lietuvoje pervedami 2021 m. liepos 1 dieną. Paveldėtų pinigų (10 000 JAV dolerių) vertė apskaičiuojama pagal Europos Centrinio Banko ir Lietuvos banko skelbiamą euro ir JAV dolerio santykį, buvusį pervedimo į Lietuvoje esančios kredito įstaigoje esančią įpėdinio sąskaitą dieną (2021 m. liepos 1 d. 1 Eur = 1,1884 dolerio).

Paveldima suma:

$$10\,000 : 1,1884 = 8\,414,68 \text{ Eur.}$$

6. Gyventojas 2020-01-07 paveldėjo mirusio dėdės gyvenamąjį namą su žemės sklypu, kurių bendra vidutinė rinkos vertė Registrų centro duomenimis, yra 56 000 Eur. Gyventojas 2020-10-10 pateikė prašymą AVMI apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę nuo turto vertintojo nustatytos 63 000 Eur vertės, buvusios 2020-10-07.

7. Gyventojas paveldi individualią įmonę, pagal CK nuostatas laikomą nekilnojamuoju daiktu. Taisyklių 3.1 papunktyje nustatyta, kad nekilnojamojo daikto vertė yra valstybės įmonės Registrų centro nustatyta šio turto vidutinė rinkos vertė arba vertė, nustatyta atlikus nekilnojamojo turto individualų vertinimą. Registrų centras individualių įmonių vertės nenustato, todėl taikant Taisyklių 3.1.2 papunkčio nuostatas, paveldimos individualios įmonės vertė yra vertė, nustatyta atlikus individualų turto vertinimą. Nustatoma vertė, buvusi įpėdinės pasirinktą dieną laikotarpiu nuo palikimo atsiradimo dienos iki prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo mokesčio administratoriui dienos. Turto vertintojui Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka atlikus paveldimos individualios įmonės vertinimą, apmokestinamoji vertė apskaičiuojama nuo turto vertinimo ataskaitoje nurodytos individualios įmonės vertės.

8. Gyventojas paveldi mažosios bendrijos (toliau – MB) nario teises mažojoje bendrijoje, kurios, vadovaujantis CK 1.101 straipsnio nuostatomis, mokesčių tikslais laikomos vertybiniais popieriais, neįtrauktais į prekybą reguliuojamoje rinkoje. Pagal Taisyklių 3 punktą šių vertybinių popierių vertė, gyventojų pasirinkimu, yra buhalterinė vertė (nes nominalios vertės nėra), buvusi gyventojų, paveldėjusio šį turtą, prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo mokesčių administratoriui dieną (Taisyklių 4.1 p.), arba turto vertintojo nustatyta vertė, buvusi gyventojų pasirinktą dieną laikotarpiu nuo palikimo atsiradimo dienos iki prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo mokesčių administratoriui dienos (Taisyklių 4.3 p.). Buhalterine paveldimų MB nario teisių verte, taikant Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymo 11 straipsnio nuostatų, reglamentuojančių MB nario savanoriško

pasitraukimo iš MB analogiją, laikoma mirusio MB nario įnašo vertė, padidinta MB pelno ar sumažinta MB nuostolių, dalimi, proporcinga jo įnašo į MB dydžiui (vertei).“

„3.3.2. vertybinių popierių, neįtrauktų į prekybą reguliuojamoje rinkoje, vertę, taip pat kito turto, kurį įvertinti nėra įgalios kitos įstaigos, vertę.

Individualios įmonės paveldėjimo atveju jos vertę nustato turto vertintojas.

Turto vertintojai gyventojui išduoda Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka surašytą turto vertinimo ataskaitą.

Pastaba: Nors turto vertinimas yra reikalingas tik individualų turto įvertinimo būdą pasirinkusiems paveldimo turto mokesčio mokėtojams, dėl individualaus turto įvertinimo turėtų kauptis ir mokesčio lengvatas turintys asmenys, siekiantys, kad paveldėto turto perleidimo nuosavybėn atveju jo įsigijimo kaina pajamų mokesčio apskaičiavimo tikslu būtų pripažįstama turto vertintojo nustatyta vertė.“

Lietuvos Respublikos paveldimo turto mokesčio 5 straipsnio komentaro 9.1, 9.2 papunkčiai, 11 punktą ir Paveldimo turto mokesčio apskaičiavimo, pažymų apie turto vertę, apmokestinamąją vertę išdavimo ir mokesčio sumokėjimo proceso aprašymo I-os dalies 3.3.2 papunktis pakeičiami ir išdėstomi taip:

„9.1. nekilnojamojo daikto vertė, turtą paveldinčio gyventojų pasirinkimu, yra jo:

9.1.1. valstybės įmonės Registrų centro nustatyta vidutinė rinkos vertė, buvusi turtą paveldinčio gyventojų prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo AVMI dieną (t. y. vertė, buvusi dar iki paveldėjimo teisės liudijimo išdavimo dienos), išskyrus teisiškai registruotinus laivus ir orlaivius, laikomais nekilnojamaisiais daiktais pagal įstatymą, kurie Nekilnojamojo turto registre nėra registruojami, ir paveldimas individualias įmones ~~ir mažąsias bendrijas~~, arba

9.1.2. vertė, nustatyta atlikus individualų turto vertinimą, buvusi gyventojų pasirinktą dieną laikotarpiu nuo palikimo atsiradimo dienos (palikėjo mirties dienos) iki prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo AVMI dienos (t. y. vertė, buvusi dar iki paveldėjimo teisės liudijimo išdavimo dienos).

9.2. Paveldimos individualios įmonės ~~ar mažosios bendrijos~~ vertė, nustatyta atlikus individualų turto vertinimą Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka.“

„11. Paveldimo turto vertės apskaičiavimo pavyzdžiai

1. Notaro išduotoje pažymoje apie paveldimą turtą nurodyta, kad gyventojas paveldi 1 500 vnt. AB X akcijų. Vienos akcijos nominali vertė yra 10 Eur. Šios akcijos nėra įtrauktos į prekybą reguliuojamoje rinkoje.

Turtą paveldintis gyventojas gali pasirinkti, nuo kurios vertės (nominalios ar nustatytos turto vertintojo) bus skaičiuojama apmokestinamoji vertė.

Gyventojų pageidavimu, atsižvelgiama į akcijų nominalią vertę, todėl jų vertė, buvusi prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo AVMI dieną, apskaičiuojama taip:

$$10 \text{ Eur} \times 1\,500 = 15\,000 \text{ Eur.}$$

2. Turto apyraše nurodyta, kad gyventojas paveldi 200 vnt. AB Y akcijų. Vienos akcijos nominali vertė yra 100 Eur. Pagal Vilniaus vertybinių popierių biržos skelbiamus duomenis, šios akcijos yra įtrauktos į prekybą reguliuojamoje rinkoje. Gyventojų pateikto prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę AVMI pateikimo dieną buvo parduodamos vidutiniškai po 120 Eur už 1 akciją.

Akcijų vertė apskaičiuojama taip:

$$120 \text{ Eur} \times 200 = 36\,000 \text{ Eur.}$$

3. Notaro išduotoje pažymoje apie paveldimą turtą nurodyta, kad gyventojas paveldi:

3.1. pinigus – 10 000 Eur,

3.2. pinigų užsienio valiuta Lietuvoje įregistruotoje kredito įstaigoje – 2 000 JAV dolerių,

3.3. buitinę techniką (2 kompiuteriai, 2 televizoriai, 1 šaldytuvas),

3.4. butą Vilniuje.

Šio paveldimo turto vertė apskaičiuojama taip:

1) pinigų vertė – 10 000 Eur (t. y. jų nominali vertė, buvusi prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę AVMI pateikimo dieną);

2) pinigų užsienio valiuta vertė - 1 880 Eur (1 JAV doleris = 0,94 Eur pagal Europos Centrinio Banko skelbiamą euro ir JAV dolerio santykį, buvusį prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo AVMI dieną);

3) buto vertė – 168 000 Eur (gyventojų pasirinkimu, vertė, nurodyta turto vertintojo ataskaitoje, buvusi prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę AVMI pateikimo dieną);

4) buitinės technikos vertė – 3 600 Eur (kaip nurodyta AVMI turtą paveldinčio gyventojų pateiktoje laisvos formos pažymoje, gyventojų įvertinimu, jo pasirinktą dieną laikotarpiu nuo palikimo atsiradimo dienos iki prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę AVMI pateikimo dienos).

Visa paveldimo turto vertė yra:

$$10\,000 + 1\,880 + 168\,000 + 3\,600 = 183\,480 \text{ Eur.}$$

4. Notaro išduotoje pažymoje apie paveldimą turtą nurodyta, kad gyventojas paveldi vieneto X 1 500 investicinio fondo vienetų. Šie vertybiniai popieriai nėra įtraukti į prekybą reguliuojamoje rinkoje ir neturi nominalios vertės.

Apskaičiuojant bendrą paveldimo turto vertę, gyventojų pageidavimu, atsižvelgiama į investicinio fondo vienetų buhalterinę vertę, kuri, pagal gyventojų pateiktą vieneto X išduotą pažymą, yra 11 Eur už vieną investicinio fondo vienetą.

Visa paveldimo turto vertė yra:

$$11 \text{ Eur} \times 1\,500 = 16\,500 \text{ Eur.}$$

5. 2020 m. lapkričio 2 d. palikimą JAV tvarkančio asmens Lietuvos nuolatiniam gyventojui išsiųstame pranešime nurodyta, kad jis yra JAV gyvenusio giminaičio turto paveldėtojas. Pranešama, kad realizavus palikėjo JAV esantį turtą, gauti pinigai bus pervesti į turtą paveldinčio gyventojų sąskaitą. 10 000 JAV dolerių į gyventojų sąskaitą Lietuvoje pervedami 2021 m. liepos 1 dieną. Paveldėtų pinigų (10 000 JAV dolerių) vertė apskaičiuojama pagal Europos Centrinio Banko ir Lietuvos banko skelbiamą euro ir JAV dolerio santykį, buvusį pervedimo į Lietuvoje esančios kredito įstaigoje esančią įpėdinio sąskaitą dieną (2021 m. liepos 1 d. 1 Eur = 1,1884 dolerio).

Paveldima suma:

$$10\,000 : 1,1884 = 8\,414,68 \text{ Eur.}$$

6. Gyventojas 2020-01-07 paveldėjo mirusio dėdės gyvenamąjį namą su žemės sklypu, kurių bendra vidutinė rinkos vertė Registrų centro duomenimis, yra 56 000 Eur. Gyventojas 2020-10-10 pateikė prašymą AVMI apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę nuo turto vertintojo nustatytos 63 000 Eur vertės, buvusios 2020-10-07.

7. Gyventoja paveldi ~~įmonę~~ (individualią įmonę ~~arba mažąją bendriją~~), pagal CK nuostatas laikomą nekilnojamuoju daiktu. Taisyklių 3.1 papunktyje nustatyta, kad nekilnojamojo daikto vertė yra valstybės įmonės Registrų centro nustatyta šio turto vidutinė rinkos vertė arba vertė, nustatyta atlikus nekilnojamojo turto individualų vertinimą. Registrų centras **individualių** įmonių vertės nenustato, todėl taikant Taisyklių 3.1.2 papunkčio nuostatas, paveldimos individualios įmonės (~~mažosios bendrijos~~) vertė yra vertė, nustatyta atlikus individualų turto vertinimą. Nustatoma vertė, buvusi įpėdinės pasirinktą dieną laikotarpiu nuo palikimo atsiradimo dienos iki prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo mokesčio administratoriui dienos. Turto vertintojui Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka atlikus paveldimos **individualios** įmonės vertinimą, apmokestinamoji vertė apskaičiuojama nuo turto vertinimo ataskaitoje nurodytos **individualios** įmonės vertės.

8. Gyventojas paveldi mažosios bendrijos (toliau – MB) nario teises mažojoje bendrijoje (~~MB yra 3 MB nariai~~), kurios, vadovaujantis CK 1.101 ~~str.~~ **straipsnio nuostatomis**, mokesčių tikslais, laikomas laikomos vertybiniais popieriais, neįtrauktais į prekybą reguliuojamoje rinkoje. Pagal Taisyklių 3 punktą šių vertybinių popierių vertė, gyventojų pasirinkimu, yra buhalterinė vertė (nes nominalios vertės nėra), buvusi gyventojų, paveldėjusio šį turtą, prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo mokesčių administratoriui dieną (Taisyklių 4.1 p.), arba turto vertintojo nustatyta vertė, buvusi gyventojų pasirinktą dieną laikotarpiu nuo palikimo atsiradimo

dienos iki prašymo apskaičiuoti paveldimo turto apmokestinamąją vertę pateikimo mokesčių administratoriui dienos (Taisyklių 4.3 p.). Buhalterine paveldimų MB nario teisių verte, taikant Lietuvos Respublikos mažųjų bendrijų įstatymo 11 straipsnio nuostatų, reglamentuojančių MB nario savanoriško pasitraukimo iš MB analogiją, laikoma mirusio MB nario įnašo vertė, padidinta MB pelno ar sumažinta MB nuostolių, dalimi, proporcinga jo įnašo į MB dydžiui (vertei).“

„3.3.2. vertybinių popierių, neįtrauktų į prekybą reguliuojamoje rinkoje, vertę, taip pat kito turto, kurį įvertinti nėra įgalios kitos įstaigos, vertę.

Individualios įmonės ~~ir mažosios bendrijos~~ paveldėjimo atveju jos vertę nustato turto vertintojas.

Turto vertintojai gyventojui išduoda Turto ir verslo vertinimo pagrindų įstatymo nustatyta tvarka surašytą turto vertinimo ataskaitą.

Pastaba: Nors turto vertinimas yra reikalingas tik individualų turto įvertinimo būdą pasirinkusiems paveldimo turto mokesčio mokėtojams, dėl individualaus turto įvertinimo turėtų kreiptis ir mokesčio lengvatas turintys asmenys, siekiantys, kad paveldėto turto perleidimo nuosavybėn atveju jo įsigijimo kaina pajamų mokesčio apskaičiavimo tikslu būtų pripažįstama turto vertintojo nustatyta vertė.“

